

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Факультет іноземних мов

Кафедра методики навчання іноземних мов

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ І КУРСУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ
ГУМАНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ**

Студентки ступеня вищої освіти МАГІСТРА

Галузі знань 0203 Гуманітарні науки

Спеціальності 8.02030302 Мова та література
(англійська)

Присяжнюк Анни Василівни

Науковий керівник:
доцент, кандидат педагогічних наук
Глазунова Т.В.

м. Вінниця – 2016 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ І КУРСУ.....	7
1.1. Зміст іншомовної комунікативної компетенції.....	7
1.2. Психологічні передумови формування комунікативної компетенції.	10
1.3. Сутність гуманістичного підходу до навчання іншомовного спілкування.....	24
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	32
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У РУСЛІ ГУМАНІСТИЧНОГО ПІДХОДУ.....	34
2.1. Комплекс гуманістичних вправ для формування іншомовної комунікативної компетенції.....	34
2.2. Практична перевірка методики розвитку іншомовної комунікативної компетенції із застосуванням гуманістичного підходу.....	80
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	85
ВИСНОВКИ.....	87
РЕЗЮМЕ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

Робота присвячена дослідженню використання гуманістичного підходу у розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів першого курсу. **Актуальність** теми нашого наукового дослідження зумовлена тим, що у час глобалізації та інтеграції України у всесвітній науковий простір, постає завдання розробки нових навчальних комплексів, які спрямовані не лише на формування лінгвістичної та комунікативної компетенції, а й на всебічний розвиток особистості, усвідомлення світосприйняття, що знаменує собою перехід від формального навчання, до особистісно-орієнтованого навчання іноземної мови. Одним із ефективних засобів розвитку комунікативної компетенції та особистісних якостей є саме гуманістичний підхід, який тільки впроваджується в навчальний процес закладів освіти в Україні.

Робота присвячена проблемі формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів першого курсу з використанням методики гуманістичного підходу. **Предметом** дослідження виступає процес навчання комунікативної компетенції з використанням гуманістичних вправ.

Відповідно до вимог програми з іноземних мов для вищих навчальних закладів, студентам необхідно оволодіти уміннями зв'язного монологічного та діалогічного мовлення, здатністю сприймати, розуміти та продукувати висловлювання побутового, суспільно-політичного та професійно спрямованого характеру. Однак, досвід навчання на факультеті іноземних мов свідчить про те, що внаслідок негативного впливу суб'єктивних психологічних факторів, студенти стикаються з труднощами у висловлюванні власної думки перед аудиторією. Почуття тривожності на заняттях знижує рівень мотивації студентів, внаслідок чого виникає тенденція до уникання від усного висловлювання власної думки. В результаті спостерігається низький темп розвитку комунікативної компетенції студентів. Перш за все, таке становище пов'язане зі складністю самого процесу усного висловлювання, який потребує серйозних зусиль та певного рівня володіння мовним матеріалом.

Мета даної роботи полягає в розробці методики розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів першого курсу з використанням гуманістичного підходу.

Щоб досягти поставленої мети, ми дослідили поняття комунікативної компетенції, психологічні передумови її формування та сутність гуманістичного підходу до навчання іншомовного спілкування, описали розроблену нами методику формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів першого курсу з використанням гуманістичного підходу, розробили комплекс вправ, які сприяють розвитку умінь діалогічного та монологічного мовлення та містять у собі психологічний компонент.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) дослідити передумови формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів першого курсу;
- 2) визначити психологічні передумови формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів першого курсу, дослідити вплив суб'єктивних та об'єктивних факторів на якість засвоєння студентами знань іноземної мови;
- 3) розробити комплекс вправ для формування мовленнєвої компетенції у руслі гуманістичного підходу;
- 4) провести пробне навчання з метою перевірки ефективності розробленого комплексу вправ для розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів;

У якості **об'єкту** дослідження було обрано методику формування іншомовної комунікативної компетенції з використанням гуманістичного підходу.

Для досягнення поставлених у роботі завдань використовувались такі **методи дослідження**: метод наукового спостереження, метод теоретичного аналізу, дескриптивно-емпіричний метод та пробне навчання.

Проблема розвитку комунікативної компетенції та використання гуманістичного підходу до навчання іноземної мови була розглянута в роботах таких дослідників: G. Moscovitz, C. A. Curran, J. Hatfield, C. Gattegno, R. L. Oxford, R. C. Scarcella, J. MacBeath, C. Rogers, M. Kirschenbaum, E. W. Stewick. У своїх роботах вони досліджували проблему гуманістичного підходу до навчання другої іноземної мови, залежність рівня успішності засвоєння іноземної мови студентами від їх психологічного стану, організації навчання іноземної мови з урахуванням гуманістичного компоненту.

Наукова новизна одержаних нами результатів пробного навчання полягає в викладенні в роботі теоретичного обґрунтування організації навчання англійської мови з урахуванням гуманістичного підходу та розвитку комунікативної компетенції студентів першого курсу як важливої складової змісту навчання в процесі вивчення іноземної мови. В роботі практично представлена методика формування іншомовної комунікативної компетенції з використанням гуманістичного підходу.

Теоретичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні ефективності використання гуманістичного підходу для формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів першого курсу. Результати проведеного дослідження можуть бути використані для доповнення теоретичних розділів методики викладання іноземних мов.

Практичне значення результатів експерименту полягає у створенні комплексу вправ для розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів першого курсу ВНЗ із застосуванням гуманістичного підходу.

Апробація основних положень дипломної роботи здійснювалася на науково-практичних конференціях «Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури», м. Вінниця, 2015 рік, XIV міжнародній студентській Інтернет-конференції «МОВА, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: Інтеграційні тенденції в сучасному світі», м. Вінниця, 2016 р.

Робота складається з двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, а також із списку використаних джерел.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко Л. Пошук нових технологій викладання англійської мови / Л. Артеменко // Новий колегіум. – 2002. – №6. – С. 16–20.
2. Бодалев А.А. Проблемы гуманизации межличностного общения и основные направления их психологического изучения / А.А. Бодалев // Вопросы психологии. – 1989. – №3. – С. 74–76.
3. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования / Е.В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С.13–15.
4. Витлин Ж.Л. Навыки и умения в психологии и методике обучения языкам / Ж.Л. Витлин // ИЯШ. – 1999. – № 1. – С. 21–26.
5. Гусак Т. Методологія викладання іноземних мов / Т. Гусак // Рідна школа. – 2006. – №2. – С. 58–62.
6. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании/ И.А. Зимняя. – М.: – 2004. – 20 с.
7. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А. Зимняя – М.: Логос, 2004. – 384 с.
8. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке / И.А. Зимняя – М.: Просвещение, 1985. – 160 с.
9. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология / Л.Д. Столяренко – Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. – 70 с.
10. Коростелев В.С. Коммуникативность и псевдокоммуникативность / В.С. Коростелев // ИЯШ. – 1991. – №5. – С. 17–21.
11. Логунова Н. Обучение как общение и сотворчество/ Н. Логунова // Высшее образование в России. 2003. – № 3 – С. 108–110.
12. Маслоу А. Мотивация и личность. / А. Маслоу. – СПб.: Евразия, 1999. – 479 с.

13. Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка. / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько, С.И. Петрова. – Минск.: Высшая школа, 1998. – 522 с.
14. Мильруд Р.П. Теоретические и практические проблемы обучения пониманию коммуникативного смысла иноязычного текста / Р.П. Мильруд, А.А. Гончаров // ИЯШ. – 2003 – № 4. – С. 12–18.
15. Назаретян А.П. Психический процесс как деятельность (Управленческая концепция общения и внутренняя коммуникация) / А.П. Назаретян, В.Б. Розов // Общение: теоретические и прагматические проблемы. – М.: – 1978. – С. 72–79.
16. Николаева С.Ю. Сучасні підходи до викладання іноземних мов / С.Ю. Ніколаєва, О.М. Шерстюк // Іноземні мови. – 2001. – №1. – С. 50– 57.
17. Панферов В.Н. Психология общения / В.Н. Панферов // Вопросы философии. 1972. – №7. – С. 126–131.
18. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование: готовим к диалогу культур / Е И. Пассов. Минск: Лексис, 2003. – 184с.
19. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е.И. Пассов. – М.: Русский язык, 1989. – 276 с.
20. Рахманов И.В. Обучение устной речи на иностранном языке. / И.В. Рахманов М.: «Высшая школа», 1980. – 31 с.
21. Сенько Ю.В. Гуманитарные основы педагогического образования / Ю.В. Сенько. – М.: Изд. центр «Академия», 2000. – 164 с.
22. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. / С.Д. Смирнов. – М.: 1995. – 85 с.
23. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология / Л.Д. Столяренко. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. – 544 с.

24. Шлеховская Н.Л. Духовность как нравственная основа личности / Н.Л. Шлеховская, К.Д. Ушинский, Н.А. Бердяев // Педагогика. 2002. – № 5. – С. 77–82.
25. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения человека / П.М. Якобсон – М.: Просвещение, 1988. – 244 с.
26. Brown D. Principles of Language Learning and Teaching. / Douglas H. Brown. – NY: Pearson Education, 2010. – 280 p.
27. Bygate, M. Speaking. / M. Bygate. – Oxford: OUP, 1993. – P.44– 49.
28. Carell P.L. Interactive Approaches to Second Language Reading. / Patricia L. Carell, Joanne Devine, David E. Eskey. – Cambridge: Cambridge University Press, 1988. – 153 p.
29. Corno L. The best-laid plans: Modern conceptions of volition and educational research / Lyn Corno // Educational Researcher. – 2013. – № 33. – P. 659–663.
30. Dörnyei Z. Motivation in action: Towards a process-oriented conceptualization of student motivation / Zoltán Dörnyei // British Journal of Educational Psychology. – 2010. – № 70. – P. 519–538.
31. Dörnyei Z. Motivation in second and foreign language learning / Zoltán Dörnyei // Language Teaching. – 2008. – № 78. – P. 117–135.
32. Dörnyei Z. Motivational Strategies in the Language Classroom / Zoltán Dörnyei. – Cambridge: Cambridge University Press, 2011. – 96 p.
33. Dörnyei Z. Teaching and Researching Motivation / Zoltán Dörnyei. – Harlow: Pearson Education, 2010. – 80 p.
34. Hatch E. Discourse and Language Education. / Evelyn Hatch. – Cambridge: Cambridge University Press, 1992. – 167 p.
35. Hatfield J. Classroom dynamics / Jill Hatfield. – Oxford: Oxford University Press, 1992. – 180 p.

36. Keller J.M. Motivational Design of Instruction. Instructional Design Theories and Models: An Overview of their Current Status / J.M. Keller. – NJ: Lawrence Erlbaum, 1983. – P. 383–434.
37. Kleppin K. Motivation. Nur ein Myths? / Karl Kleppin // Deutsch als Fremdsprache. – 2011. – № 38(4). – S. 219–225;
38. Kohls R.L. Developing Intercultural Awareness. A cross Cultural Training Handbook. / Robert L. Kohls, John M. Knight. – Intercultural Press, Inc., 1994. – 237 p.
39. Krashen St. D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. / Stephen D. Krashen. – Prentice Hall International (UK) Ltd., 1987. – 185 p.
40. Moscovitz G. Caring and Sharing in the Foreign Language Class. A sourcebook on Humanistic Techniques. / Gertrude Moscovitz. – Heinle & Heinle Publishers, 1978. – 384 p.
41. Nunan D. Designing Tasks for the Communicative Classroom. Cambridge University Press, 1989. – 211 p.
42. Parrot M. Tasks for Language Teachers. A resource book for training and development. / Martin Parrot. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – 247 p.
43. Schiffrin D. Approaches to Discourse. / D. Schiffrin. – Blackwell, USA, 1994. – 146 p.
44. Stevik, E.W. Teaching and Learning Languages. / Earl W. Stewick. – Cambridge: CUP, 1992. – P. 132–133.
45. Stewick E.W. Humanism in language teaching a critical perspective / Earl W. Stewick. – Oxford: Oxford University Press, 1990. – 161 p.
46. Stewick E.W. Success with Foreign Languages Seven who achieved it and what worked for them / Earl W. Stewick. – Prentice Hall: New York, London, Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore, 1989. – 153 p.

47. Stevick E.W. Teaching and Learning Languages Cambridge Language Teaching Library / Earl W. Stevick. – Cambridge: Cambridge University Press, 1982. – 215 p.

48. Scarcella, R.C. The Tapestry of Language Learning. The Individual in the Communicative Classroom / R C. Scarcella, R.L. Oxford. – Boston, Massachusetts, USA: Heinle & Heinle Publishers, 1992. – 285 p.

49. Storch G. Deutsch als Fremdsprache. Eine Didaktik. Theoretische Grundlagen und praktische Überlegungen / Günther Storch. – München: Wilhelm Fink, 1990. – 470 s.